

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	510
Land:	Ukraine
Kilde:	Landinfo
Titel:	Temanotat. Ukraina. Sikkerhetssituasjonen og humanitære forhold i Ternopil fylke
Udgivet:	24. juni 2024
Optaget på baggrundsmaterialet:	20. februar 2025

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Ukraina

Sikkerhetssituasjonen og humanitære forhold i Ternopil fylke

24. juni 2024

© Landinfo 2024

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Fredrik Selmers vei 6

Postboks 2098 Vika

0125 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingstreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

Ternopil oblast in the Western part of Ukraine borders to Rivne, Khelmenitskij, Ivano-Frankivsk, Tsjernivtsij and Lviv. The security incidents that have occurred here are mainly drone and missile attacks. Since 1 January 2023 until 1 June 2024 there have been between eight to thirteen such attacks in Ternopil oblast. Most drones and missiles have been shot down, but some have not and have caused damage to shops, houses and educational facilities. Debris from remnants also cause damage. The attacks have caused civilian casualties. According to different sources the numbers vary between 10 and 34 since February 2022.

Around 70 000 of internally displaced persons have taken up residence in Ternopil oblast. There is often a high proportion of vulnerable persons among the internally displaced, in need of assistance from public authorities. Humanitarian measures have been implemented, such as distribution of food and other necessities, dissemination of information, legal aid and financial assistance.

Sammendrag

Ternopil er et fylke vest i Ukraina, og grenser til fylkene Rivne, Khelmenitskij, Ivano-Frankivsk, Tsjernivtsij og Lviv. Sikkerhetshendelsene som har inntruffet, er hovedsakelig drone- og missilangrep. Fra 1. januar 2023 til 1. juni 2024 var det mellom åtte og tretten slike angrep. De fleste droner og missiler blir skutt ned, men noen blir det ikke og har forårsaket skade på butikker, bolighus og utdanningsinstitusjoner. Avfall fra rester har også medført skade. Angrepene har ført til sivile ofre. Ulike kilder oppgir ulike tall; mellom 10 og 34 personer siden februar 2022.

Omtrent 70 000 internt fordrevne har tatt opphold i Ternopil fylke. Det er ofte en høy andel sårbare blant dem, med behov for hjelp fra lokale myndigheter. Det er iverksatt humanitære tiltak, som distribusjon av mat og andre behovsartikler, informasjonsformidling, rettshjelp og økonomisk bistand.

Innhold

1 Innledning.....	6
1.1 Kilder og kildeinformasjon.....	6
1.2 Geografi og befolkning.....	7
2 Krigen i Ukraina – bakgrunn	8
2.1 Konflikthistorie.....	8
2.2 Dagens situasjon	9
2.3 Partene i konflikten.....	11
2.4 Hvor har de ulike aktørene kontroll.....	11
3 Sikkerhetshendelser i Ternopil fylke	11
3.1 Sikkerhetshendelser og sivile ofre 1. januar 2023–1. juni 2024.....	11
3.2 Oppsummering av sikkerhetshendelser – omfang og type.....	12
3.3 Antall drepte og sårede sivile	13
4 Internt fordrevne og returbefolkning	14
5 Humanitære forhold	14
5.1 Offentlige tjenester og sivil infrastruktur	15
5.1.1 Sysselsetting og husholdsøkonomi	16
5.1.2 Tilgang til bolig	17
5.1.3 Tilgang til skole og utdanning	17
5.1.4 Tilgang til helsetjenester.....	18
5.1.5 Stønadsordninger	18
5.1.6 Digital tilgang til offentlige tjenester og stønadsordninger	19
5.2 Sårbare grupper.....	19
Referanser.....	20

1 Innledning

Dette temanotatet omhandler sikkerhet, situasjonen for internt fordrevne og humanitære forhold i Ternopil fylke. Det er ett av seks notater om situasjonen i de vestlige fylkene Ternopil, Ivano-Frankivsk, Rivne, Zakarpattja, Lviv og Volyn, basert på bestilling fra Utlendingsdirektoratet.

Første del av notatet gir en kortfattet redegjørelse for krigen i Ukraina og hvordan den har utviklet seg. Deretter omtales sikkerhetssituasjonen i Ternopil fylke. Kapitlet om sikkerhetssituasjonen dekker perioden 1. januar 2023 til 1. juni 2024, med søkelys på situasjonen for sivilbefolkningen.

De neste kapitlene omhandler situasjonen for internt fordrevne og humanitære forhold. Her omtales hovedtrekk ved situasjonen i landet generelt, og i Ternopil fylke spesielt, der det foreligger særskilt informasjon. Krigen påvirker nært alle sektorer innenfor landets sivile infrastruktur, og det er ikke mulig innenfor rammene av notatet å gi en uttømmende fremstilling. Derfor konsentrerer vi oss om aspekter som tilgang til bolig, arbeid, skolegang og helsetjenester.

I notatet bruker vi begrepet **sivil** om personer som verken er medlem av væpnede grupper eller deltar i stridigheter. Med **sikkerhetshendelser** menes angrep med droner og missiler mot ukrainske mål, trefninger mellom ukrainske og russiske væpnede styrker, udetonerte miner samt drepte og sårede sivile.

1.1 Kilder og kildeinformasjon

Notatet bygger på åpent tilgjengelige kilder. Det finnes svært mye skriftlig informasjon om konflikten i Ukraina i media, forskningsrapporter og rapporter fra internasjonale organisasjoner.

Mye av informasjonen om sikkerhetssituasjonen er basert på nyhetsartikler i ukrainsk og internasjonal media. Man skal være nøye med å vurdere kilder og informasjon fra krigsområder. Situasjonen i Ternopil er imidlertid langt mer oversiktlig enn ved frontlinjen og i de østlige fylkene som mye hyppigere rammes av luftangrep og pågående stridshandlinger.

Vi har også kryssjekket rapporteringer i ukrainsk media med andre nyhetskilder og rapporter fra andre typer kilder.

Begge parter i krigen har interesse av å spre mis- og desinformasjon om egen eller den andres status i krigen og/eller antall drepte og sårede. Nyhetskildene som brukes, har sin informasjon direkte fra ukrainske regionale sivile eller militære myndigheter. Vi ser ikke bort fra at ukrainske myndigheter kan overdrive antallet droner og missiler som skytes ned, og/eller minimere skadene de medfører. Det foreligger også lite informasjon om hva slags infrastrukturanlegg som har blitt truffet. Landinfo har likevel valgt å bruke kildeinformasjonen da den gir en

indikasjon på omfanget av hendelser, i mangel av rapporter fra undersøkelseskommisjoner som har verifisert hendelsene med vitner og ofre i ettertid.

Informasjonen om humanitære forhold er blant annet basert på informasjon fra lokale myndigheter i Ternopil. Videre viser vi til tall og funn presentert i *Third Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment*, om perioden fra februar 2022 til utløpet av desember 2023. Rapporten er utarbeidet av Verdensbanken, ukrainske myndigheter, EU og FN, i samarbeid med internasjonale og lokale aktører (WB et al. 2024). I like stor grad benyttes informasjon fra Danish Refugee Council. DRC har permanent vært til stede i Ukraina siden 2014, og har siden februar 2022 ytterligere utvidet arbeidet i landet. Informasjon om internt fordrevne baserer seg ellers på rapportering fra International Organization for Migration (IOM), som siden 2014 permanent har vært til stede i landet.

Kildematerialet som særskilt beskriver den humanitære situasjonen i Ternopil fylke, er begrenset. Tilgjengelig rapportering dreier seg hovedsakelig om oversikter som omtaler trender og behov i hele den vestlige regionen. Det er uansett rimelig å anta at den humanitære situasjonen og situasjonen for internt fordrevne i Ternopil, ikke skiller seg vesentlig fra mer detaljerte beskrivelser i for eksempel rapporter om nabofylkene Lviv og Ivano-Frankivsk (se Landinfo 2024b, a).

Situasjonen, som antall internt fordrevne og til- og fraflytting mellom fylker, følger konfliktutviklingen for øvrig. Derfor må de eksakte tallene ses som estimer og indikasjoner. Flere av kildene uttrykker tilsvarende forbehold.

1.2 Geografi og befolkning

Før fullskalainvasjonen i februar 2022 hadde Ukraina 43 millioner innbyggere, og er etter Russland det nest største landet i Europa i areal.

Ukraina er delt inn i 24 fylker (oblaster), en autonom republikk (Krym) og to byer med fylkesstatus: Kyiv og Sevastopol (CIA u.å.). Hovedstaden er Kyiv, som før invasjonen hadde ca. tre millioner innbyggere. De mest folkerike fylkene er Donetsk, Dnipropetrovsk, Kyiv by, Kharkiv, Lviv, Odesa, Luhansk, Krym, Zaporizjzja og Vinnytsia (PopulationU u.å.).

Ternopil er et fylke vest i Ukraina, og grenser til fylkene Rivne i nord, Khelmenitskij i øst, Ivano-Frankivsk og Tsjernivtsij i sør og Lviv i vest.

Kilde: ECHO (2014)

Administrasjonssenteret og største by i Ternopil fylke er Ternopil. Per 1. januar 2022 var det 1 021 000 innbyggere i fylket (Minfin 2022). 98 prosent snakker ukrainsk som førstespråk (Translators without borders u.å). Økonomien i fylket er i all hovedsak konsentrert rundt jordbruk.

2 Krigen i Ukraina – bakgrunn

2.1 Konflikthistorie

Siden selvstendigheten i 1991 har det vært mange politiske og økonomiske kriser og uro i Ukraina. Landet har vekslet mellom å søke seg mot Europa og vesten, og mot Russland, alt etter politisk ledelse i landet.

Den væpnede konflikten i Øst-Ukraina har vart siden våren 2014. Den prorussiske presidenten Viktor Janukovitsj ble avsatt 2014, etter protester fordi han avsto å inngå tilknytningsavtale med EU, men heller snudde seg mot Russland. Det var også protester mot økende korrupsjon og et mer autoritært styre.

Kort tid etter Janukovitsj' avgang annekterte Russland Krim i mars 2014. Inspirert av hendelsene på Krim, gjorde prorussiske separatister opprør øst i Ukraina i april 2014. Det utviklet seg til krig i fylkene Donetsk og Luhansk (Donbass). Separatister erklærte opprettelsen av DPR (Donetsk People's Republic) og LPR (Luhansk People's Republic) våren 2014 (Havlik, Kochnev & Pindyuk 2020). Separatistene okkuperte 30 prosent av Donetsk og Luhansk fylker. Strids-handlingene foregikk langs frontlinjen i Donetsk og Luhansk, og frem til 2022 var rundt 14 000 mennesker drept, hvorav 3000 sivile (Landinfo 2020b, s. 11-12).

Den 24. februar 2022 angrep Russland Ukraina fra tre sider: nord, sør og øst. Russiske styrker møtte stor motstand fra det ukrainske forsvaret. Den første måneden klarte russiske styrker å ta store deler av Kherson fylke, større deler av Donetsk fylke enn de hadde fra før (inkludert Mariupol), større deler av Luhansk enn det de hadde før, store deler av Kharkiv fylke, forsteder nord for Kyiv og Tsjernihiv og Sumy fylker.

De russiske styrkene fikk problemer med å holde posisjoner rundt og nord for Kyiv, trakk seg ut av disse områdene i april og konsentrerte styrkene i øst og sør (Center for Preventive Action 2024). Sommeren 2022 gjennomførte det russiske forsvaret en offensiv i Donbass og tok det meste av Luhansk fylke (Ponomarenko 2022). Per august 2022 hadde Russland tatt 20 prosent av ukrainsk territorium.

Høsten 2022 gjenerobret ukrainske styrker hele Kharkiv fylke og Kherson by. Russland erobret byen Bakhmut i Donetsk fylke våren 2023 etter en lengre offensiv der, med store tap på begge sider (Center for Preventive Action 2024). Sommeren 2023 startet det ukrainske forsvaret en lenge varslet offensiv i øst (Donetsk fylke) og sør (Zaporizjzja og Kherson fylker). Offensiven feilet, og i oktober gikk russiske styrker til angrep på byen Avdjivka i Donetsk fylke (Avdjivka er en forstad til Donetsk by). Russland klarte å ta byen i februar 2024, med store tap av militært utstyr og personell (Boyle 2023). I mai startet russiske styrker det som kan se ut som en offensiv nord for byen Kharkiv, i grenseområdene mot Russland (Barros 2024).

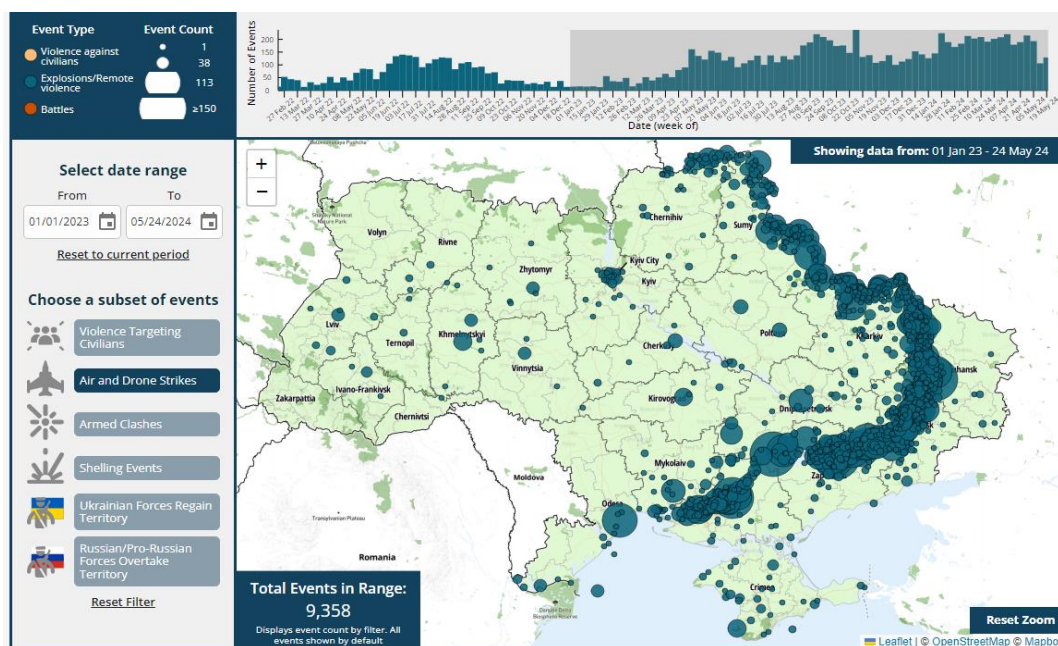
2.2 Dagens situasjon

Dagens stridshandlinger foregår i all hovedsak langs den over 100 mil lange frontlinjen som går fra grensen mot Russland i nord-øst, langs grensen mellom Luhansk og Kharkiv fylker, gjennom Donetsk og Zaporizjzja fylker og langs Dnipro i Kherson fylke ned til Svartehavet (se kartet i fotnote¹) (ISW u.å.). Det er Russland som i dag har det militære overtaket de fleste stedene ved fronten og har intensivert angrepene sine (Kofman & Danforth 2024), selv om dette er noe de ikke har klart å utnytte til det fulle. Med unntak av erobringen av Bakhmut og Avdjivka, har det vært liten territoriell fremgang for noen av partene siden november 2022 (O'Hanlon, Stelzenmüller & Wessel 2024).

Russland retter jevnlig luftangrep med missiler og droner mot byer i hele Ukraina. Vinteren og våren 2024 har energiinfrastruktur over hele landet på nytt blitt svært hardt rammet, med varslede strømbrudd over hele landet (Novikov 2024). Ukrainas evne til å skyte ned innkommende droner og missiler har vært betydelig redusert, som følge av mangel på ammunisjon til luftvern og økende bruk av ballistiske missiler fra russisk side (McDonald m. fl., som sitert i Kyiv Post 2024). Angrepene inntreffer ofte flere ganger i uka, og antall sivile ofre varierer.

¹ Interactive Map: Russia's Invasion of Ukraine:
<https://storymaps.arcgis.com/stories/36a7f6a6f5a9448496de641cf64bd375> (ISW u.å.).

Angrepene i vest skjer betydelig sjeldnere enn i øst og i Kyiv. Se kartet under fra ACLED² over luft- og droneangrep i perioden 1. januar 2023–24. mai 2024.

Kilde: ACLED (u.å.).

FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR) rapporterte i mai 2024 om rundt 33 000 sivile ofre siden februar 2022.³ 11 000 er drept og nær 22 000 skadet. FN påpeker at det er store mørketall, særlig fra våren 2022 da et stort antall sivile skal ha blitt drept i områder som i dag er russiskkontrollert. De fleste drepes/skades av eksplosiver (droner, raketter og missiler) i ukrainsk myndighetskontrollerte deler av landet med nærhet til frontlinjen (OHCHR 2024b). Kartet under viser antall drepte og sårede sivile som følge av droner og missiler i de ukrainske fylkene siden februar 2022. Det er registrert drepte og sårede i 22 av 24 fylker (OHCHR 2024a).

²ACLED samler inn og undersøker informasjon fra utvalgte lokale, nasjonale og internasjonale kilder, inkludert media, kritisk gjennomgåtte kontoer i sosiale medier, myndigheter, NGO-er og partnerorganisasjoner (ACLED 2023). ACLEDs tall er ikke nødvendigvis presise, men gir et bilde på voldens spredning og omfang over tid.

³ Dette er det totale antallet drepte og sårede sivile siden 24. februar 2022.

Kilde: (OHCHR 2024a)

2.3 Partene i konflikten

Den pågående krigen er en konflikt mellom to statlige aktører: Russland og Ukraina. De to separatistkontrollerte folkerepublikkene DNR og LNR, en hoved-aktør i krigen mellom 2014 og 2022, ble annektert av Russland i september 2022. De militære styrkene underlagt DNR og LNR, er nå formelt en del av de russiske væpnede styrkene, og borgere i de russiskokkuperte områdene er underlagt russisk verneplikt (Udlændingestyrelsen 2022, s. 35; HRW 2023).

2.4 Hvor har de ulike aktørene kontroll

I tillegg til Krym har Russland i dag kontroll over rundt 18 prosent av ukrainsk territorium (Center for Preventive Action 2024).

Russland okkuperer omtrent hele Luhansk fylke, rundt halvparten av Donetsk fylke, og rundt to tredjedeler av Zaporizjzja og Kherson fylker. Kart i vedlagte artikkel fra Financial Times gir god oversikt over de russiskokkuperte områdene (Financial Times 2024).⁴ Områdene utover dette er per i dag kontrollert av ukrainske myndigheter.

3 Sikkerhetshendelser i Ternopil fylke

3.1 Sikkerhetshendelser og sivile ofre 1. januar 2023–1. juni 2024

Siden sommeren 2022 har alt av bakkekamper mellom russiske og ukrainske militære styrker foregått langs frontlinjen som strekker seg godt over 100 mil fra

⁴ <https://www.ft.com/content/4351d5b0-0888-4b47-9368-6bc4dfbccbf5> (Financial Times 2024).

nord til sør, øst og sør i landet. Vinterhalvåret 2022/23 og 2023/24 rettet derimot det russiske forsvaret luftangrep med droner og missiler mot større deler av landet enn der kampene foregår, også mot vestlige deler, i hovedsak mot Lviv fylke.

Det interaktive kartet Air Raid Alert Map of Ukraine gir blant annet oversikt over antall flyalarmer i de ulike fylkene i Ukraina. Per 1. juni 2024 har flyalarmen gått 327 ganger i Ternopil fylke siden 1. januar 2023 (Alerts in Ukraine 2024).

Nedenfor følger oversikt over luftangrep, dvs. drone- og missilangrep, på Ternopil fylke i perioden 1. januar 2023–1. juni 2024, basert på ukrainske nyhetskilder:

- **9. mars 2023:** Missilangrep. Nedfall fra nedskutte missiler forårsaker skade på åtte hus, hvorav flere bolighus. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (Bodenchuk 2023b; Morgun 2023a).
- **13. mai 2023:** Missilangrep. Et varehus og en religiøs organisasjon ble truffet. To sivile ble såret (Bodenchuk 2023c; Petrenko 2023).
- **14. mai 2023:** Missilangrep. Missilene ble skutt ned. 14 hus ble skadet. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (Morgun 2023c; Petrenko 2023).
- **4. desember 2023:** Angrep med Shahed-droner. Dronene ble skutt ned. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (Bodenchuk 2023a).
- **29. desember 2023:** Missiler i retning Lviv i luftrommet over Ternopil. Luftvern ble aktivert, men ingen rapporter om eksplosjoner (Morgun 2023b).
- **12. mars 2024:** Droneangrep. Et anlegg for energiinfrastruktur ble skadet, og nærmeste tettsted mistet strøm og gass. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (RBC-Ukraine 2024).
- **22. mars 2024:** Rester av nedskutte luftvåpen falt ned over Ternopil fylke og skadet ett bolighus. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (NV 2024).
- **11. april 2024:** Drone- og missilangrep i luftrommet over Ternopil. Det ukrainske forsvaret skjøt ned flere droner og missiler. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (UNN 2024).

3.2 Oppsummering av sikkerhetshendelser – omfang og type

Oversikten viser åtte drone- og missilangrep mot Ternopil fylke siden starten av 2023. Tallet avhenger av hvordan man teller hendelser. Vi har talt antall dager fylket har blitt angrepet. Noen dager har det vært flere angrep, slik at antallet isolerte angrep er høyere.

Den ukrainske Helsingforskomiteen har i samarbeid med andre ukrainske menneskerettsorganisasjoner som Kharkiv Human Rights Group og Center for Civil Liberties (T4P) kartlagt og laget en database over overgrep i ukrainske fylker siden starten av fullskalainvasjonen. Ifølge databasen har Ternopil fylke blitt utsatt for luftangrep 13 ganger siden februar 2022 (T4P 2024b).

Til sammenligning viser tall 94 luftangrep mot Lviv fylke i samme periode og over 13 000 angrep mot Kharkiv fylke, betydelig nærmere frontlinjen og grensen til Russland, og således mer utsatt for korttrekkende skyts (T4P 2024c, d).

Som i andre deler av landet, inntreffer luftangrepene om natten eller tidlig om morgenen. Også i Ternopil har ukrainsk luftvern skutt ned mesteparten av dronene og missilene. Nedfall fra nedskyting har imidlertid ført til skade på bygninger.

T4P har laget en oversikt over hvilke mål som er truffet siden 22. februar 2022: Butikker, senter og andre forretningsbygg er truffet fire ganger, utdanningsinstitusjoner tre ganger, bolighus tre ganger og transportmidler én gang (T4P 2024b). Sammenlignet med andre vestlige fylker, har anlegg for energiinfrastruktur i mindre grad blitt rammet.

Omkring 30 prosent av Ukrainas territorium er dekket av miner, først og fremst områdene i øst og nord, som har vært okkupert av Russland og gjenstand for de mest langvarige kamphandlingene. Mange miner ligger også igjen fra krigen øst i landet fra 2014 til 2022. Problemet er størst i fylkene Kharkiv, Kherson og Mykolaiv, der Ukraina har tatt tilbake kontrollen fra Russland. Også Chernihiv, Donetsk, Kyiv, Sumy og Zaporizjzja er rammet, i motsetning til fylkene i vest i landet, ifølge ACAPS (2024a, s. 3).

3.3 Antall drepte og sårede sivile

Det verserer ulike tall på antall drepte og sårede sivile som følge av krigen. FNs Høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR) har vært til stede i Ukraina siden konflikten startet i 2014, og har lang erfaring med å kartlegge menneskerettsovergrep og sivile ofre. Som det fremgår av kartet over drepte og sårede sivile per fylke i kapittel 2.2, var det registrert 10 sårede sivile i Ternopil i perioden 24. februar 2022–22. februar 2024 som følge av drone- og missilangrep. Ingen sivile var registrert drept. Landinfo har heller ikke sett rapporter om drepte eller sårede sivile i tiden etter 24. februar 2024 og frem til 1. juni 2024.

I henhold til databasen til T4P har til sammen 34 sivile blitt såret (eller deres helse på annen måte rammet) fra 24. februar 2022 til begynnelsen av juni 2024 (T4P 2024a). T4P påpeker at tallene ikke nødvendigvis er uttømmende. Vi kjenner ikke til hvordan T4P har samlet inn tallene.

Action on Armed Violence (AOAV) registrerer og etterforsker vold mot sivile i en rekke land. Deres tjeneste Explosive Violence Monitor registrerer blant annet sivile ofre i Ukraina som følge av eksplosive våpen. De har fordelt tallene på fylker, og registrerte 25 sivile ofre i Ternopil fylke fra 24. februar 2022 til 12. april 2024 (AOAV 2024).

Oversiktene over sivile ofre oppgir ikke tall for 2023 isolert, men fra februar 2022.

4 Internt fordrevne og returbefolkning

IOM (2024c, s. 1) anslår at det pr. april 2024 var litt over 3,55 millioner de facto internt fordrevne i Ukraina. Den første bølgen kom i mars 2014, i forkant av folkeavstemningen om hvorvidt Krym skulle bli en del av den russiske føderasjonen. En langt større bølge fulgte våren og forsommeren 2014, forårsaket av krigshandlingene i fylkene Donetsk og Luhansk, helt øst i landet.

Russlands fullskalainvasjon i februar 2022 satte i gang den tredje bølgen. Antallet registrerte internt fordrevne på rundt 1,4 millioner i 2020 (IOM 2020), steg til 6,9 millioner i 2022 (IOM 2022, s. 1), og estimeres i dag til 3,55 millioner. I tillegg har en stor andel returnert etter opphold utenfor eller innad i landet. Den såkalte returbefolkningen teller noe over 4,7 millioner (IOM 2024c, s. 2).

Et betydelig antall av de internt fordrevne har tatt opphold i de vestligste fylkene av Ukraina, med de høyeste andelene i Ternopils nabofylker, Lviv og Zakarpattja. Den vestlige regionens fylker er ellers preget av å være transittfylker for personer med intensjon om å reise ut av Ukraina.

IOMs undersøkelser viser at flertallet av internt fordrevne, er kvinner (59 prosent). De fleste er i arbeidsdyktig alder (54 prosent), en fjerdedel (27 prosent) er barn, mens en betydelig andel (19 prosent) er 60 år eller eldre (IOM 2024c).

Per utløpet av mars 2024 var like under 70 000 personer registrert som internt fordrevne i Ternopil (IOM 2024a, s. 1).⁵ Antallet er sannsynligvis betydelig høyere, siden mange ikke registrerer seg. Lokale myndigheter estimerte i april 2024 at om lag 150 000 internt fordrevne hatt opphold i fylket siden fullskala-invasjonen i februar 2022 (Telegram 2024). Anslag på returbefolkningen til Ternopil teller 22 000 personer (IOM 2024b, s. 11).

Vi viser for øvrig til Landinfos temanotat om internt fordrevne i Ukraina fra 2020, som i større detalj beskriver generelle utfordringer internt fordrevne står overfor. Notatet bygger på intervjuer med primærkilder i Kyiv og Kharkiv, som vi møtte under en informasjonsinnhentingsreise høsten 2019 (Landinfo 2020a).

5 Humanitære forhold

Krigen har hatt store konsekvenser for sivilbefolkningen. Regelmessige og pågående angrep på infrastruktur rammer også områder utenfor det østlige Ukraina.

⁵ Siden fullskalainvasjonen har IOM samlet inn data om internt fordrevne, hjemvendte (returbefolkning) samt befolkningen som ikke har flyttet. De russiskokkuperte områdene og Krym dekkes ikke. Dataene baseres på kvartalsvise nasjonale undersøkelser, og egner seg således også til sammenligning over tid. Den siste rapporten som foreligger, er basert på tall og funn fra slutten av mars 2023. For mer informasjon om metodikken, se IOM 2024a, s. 1.

Mange fylker har samtidig en utfordrende oppgave med å huse de til sammen millioner av internt fordrevne.

Enkelte sektorer har vært særlig utsatt for ødeleggelser. De mest omfattende skadene er påført landets boligmasse og infrastruktur (om lag ti prosent av boligmassen regnes som skadet eller ødelagt).⁶ Dernest følger ødeleggelser på sektorer som vei- og transportnett, industri, samt energi- og jordbrukssektor. Skadeomfanget er størst i fylkene Donetsk, Kharkiv, Luhansk, Zaporizjzja og Kherson, som ligger nærmest frontlinjen (WB et al. 2024, s. 15, figur 2).

Målrrettede angrep på energiinfrastruktur har siden 2022 tidvis ført til mangel på gass, elektrisitet og vannforsyning, noe som også rammer innbyggere i det vestlige Ukraina, herunder Ternopil (se blant annet Opora 2023).

5.1 Offentlige tjenester og sivil infrastruktur

Tilstrømningen av internt fordrevne har medført press på boligmarkedet, og lokale myndigheter i Ternopil har omdisponert boligmasse for å tilrettelegge for midlertidige sheltere og kollektivsentre. Lokale myndigheter opplyser at det er opprettet en rekke kollektivsentre i fylket (United Voices in Action u.å.-a). Ifølge IOMs undersøkelser ved fem av disse, utgjør eldre personer hovedandelen av beboerne. Som i den øvrige vestre regionen, er over halvparten kvinner (ca. 70 prosent i Ternopil) (IOM 2023c). Sentrene er i all hovedsak drevet av lokale myndigheter (United Voices in Action u.å.-a). Som i de andre vestlige fylkene, bor mange internt fordrevne hos familie og venner eller i leid bolig (United Voices in Action u.å.-b; 2023, s. 9).

Lokale myndigheter, lokale og internasjonale organisasjoner, NGO-er og frivillige har sammen bidratt med humanitær hjelp. Det er opprettet et IDP Council, som bistår internt fordrevne med blant annet å finne arbeid og bolig. En lang rekke frivillige og humanitære organisasjoner deltar i bistandsarbeidet (UNHCR 2023; United Voices in Action u.å.-a; Stabilization Support Services 2023).

Økningen i etterspørsel etter offentlige tjenester i de vestlige fylkene – fra helse-tjenester, boligassistanse, behov for informasjon og tilgang til dokumentasjon – skyldes i stor grad tilstrømningen av internt fordrevne. De humanitære tiltakene omfatter blant annet distribusjon av mat og andre behovsartikler, informasjonsformidling, rettshjelp og økonomisk bistand. Ofte omfatter gruppen internt fordrevne en høy andel sårbare personer, med stort behov for bistand.

Internt fordrevne har rapportert om problemer med integrering i lokalsamfunn, og ulike former for diskriminering og trakassering. Det er også rapportert om

⁶ Ifølge myndighetenes definisjon omfatter sektoren «housing and utilities» boliger, sentralvarme, energieffektivisering, kommunale tjenester, avfallshåndtering, vann- og sanitærtjenester (WB et al. 2024, s. 18, fotnote 15).

konflikter som følge av språkforskjeller og bruk av russisk i de vestlige vertsfylkene, inkludert i Ternopil (United Voices in Action 2023, s. 14-21). I en undersøkelse uttalte en respondent (hjemmehørende i Ternopil) at:

The IDPs who came (to Ternopil community) are not poor people and they drive very fancy cars. The city center became Russian-speaking. And this gives rise to more and more frequent conflicts between the residents of Ternopil and these IDPs. The psychology of native city residents and those people who came is different. Rules of conduct and etiquette [...] (United Voices in Action 2023, s. 16).

Generelt rapporterer ofte internt fordrevne om problemer med tilgang til offentlige tjenester. Mange er bekymret for tilstanden på bolig og forsyningstjenester, som vann og strøm. Videre rapporteres om økonomiske vansker blant internt fordrevne, og barrierer for å motta rett helsehjelp (les mer om dette i kapitlene under) (United Voices in Action 2023, s. 31).

Særskilte stønadsordninger for internt fordrevne omtales nærmere i 5.1.6.

5.1.1 Sysselsetting og husholdsøkonomi

Nasjonale undersøkelser fra september 2023 viser at nesten halvparten av dem som var sysselsatt før krigen, har fortsatt i sine vanlige jobber, om lag 15 prosent jobber delvis eller eksternt fra den fysiske arbeidsplassen (som på hjemmekontor), mens 15 prosent har nye jobber (WB et al. 2024, s. 98; Rating Group 2023).

På landsbasis var drøyt ti prosent arbeidsledige i februar 2024, omtrent en halvering fra 2023 (Statista 2024).

Mange internt fordrevne oppgir ansvar for barnepass som hovedgrunn til arbeidsledighet. Flere oppgir også mangel på jobber, eller at egen kompetanse ikke møter behovene på arbeidsmarkedet. Internt fordrevne i de vestlige fylkene har også rapportert om motvilje blant arbeidsgivere til å ansette dem, i hovedsak grunnet usikkerhet på om de vil bli værende eller returnere til opphavssted. Manglende språkkunnskaper kan også være en medvirkende faktor til vansker med å komme seg inn på arbeidsmarkedet (DRC 2023, s. 14, 25; se også Ukrinform 2023).

Landinfo har ikke kunnet gjenfinne eksakte arbeidsledighetstall blant internt fordrevne i Ternopil. Å bli sysselsatt og få tilgang til det lokale arbeidsmarkedet, oppgis imidlertid som en prioritet. En må kunne anta at utfordringene med å skaffe inntektsgivende arbeid for internt fordrevne ikke skiller seg vesentlig fra i de øvrige vestlige fylkene (se blant annet Landinfo 2024b, s. 19).

Verdensbankens undersøkelser (WB et al. 2024, s. 98) viser at ca. ti prosent av husholdningene på landsbasis oppga å ha gått tom for mat, og nesten 30 prosent at

de hadde spist mindre variert mat grunnet pengemangel på et tidspunkt i løpet av en 30-dagers periode. Samtidig oppga ca. 15 prosent at de måtte låne penger for å dekke grunnleggende behov, mens ytterligere 12 prosent ikke klarte å betale regninger (for offentlige tjenester som strøm, vann etc.).

Omtrent halvparten av ikke-fordrevne hushold oppgir å leve på minstelønn (6700 UAH (1955 NOK), jf. Ukrainas statsbudsjett 2023). Svært mange, både ikke-fordrevne og internt fordrevne, opplyser at de etter hvert har brukt opp sparepengene (IOM 2023b, s. 23). Internt fordrevne kan motta bolig- og kontantstøtte (såkalte cash assistance schemes) (se kapittel 5.1.6).

Over 60 prosent av de internt fordrevne oppgir at den månedlige kontantstøtten til internt fordrevne, er deres hovedinntekt. En fjerdedel er avhengige av sosialstønad, en tredjedel av pensjonsutbetaling (IOM 2023a, s. 3, 15).

Behov for økonomisk støtte (cash assistance) rapporteres gjennomgående blant både internt fordrevne (53 prosent) og ikke-fordrevne (36 prosent) (IOM 2023a, s. 3, 20). I Ternopil oppgir over halvparten av de internt fordrevne i IOMs undersøkelser (ved 5 utvalgte sentre) at de mottar eldrepensjon, mens litt over 20 prosent mottar uføretrygd. 9 av 10 oppgir å ha mottatt ulike former for humanitær assistanse, i form av mat, klær og juridisk bistand (IOM 2023c, s. 2).

5.1.2 Tilgang til bolig

Det er primært internt fordrevne som melder om vansker med tilgang på bolig. Blant dem som leier bolig på det private markedet, er det svært mange som har muntlige leieavtaler i stedet for formelle leiekontrakter. Mange er derfor bekymret for å miste boligen (DRC 2024b).

Omtrent halvparten av de internt fordrevne leier bolig (leilighet, hus eller rom), viser en undersøkelse i utvalgte fylker, herunder Ternopil (United Voices in Action 2023, s. 9).

Kilder påpeker at det er en høyere andel sårbare grupper blant beboere i kollektivsentre, enn blant dem som bosetter seg privat. Det er flere pensjonister, kronisk syke og uføre i kollektivsentrene (IOM 2023c, s. 1-2). Omtrent 20 prosent av beboerne i Ternopil, betydelig lavere enn i øvrige vestlige fylker, rapporterer om kritikkverdige forhold ved kollektivsentrene (IOM 2023c, s. 4).

5.1.3 Tilgang til skole og utdanning

På landsbasis er det estimert at nesten 15 prosent av skoleinfrastruktur ble skadet eller ødelagt i perioden fra februar 2022 til desember 2023. Barn og unge, fra laveste til høyeste utdanningstrinn, har blitt rammet av ødelagte eller manglende

utdanningsfasiliteter, og har blitt undervist i bomberom. Digital undervisning er utbredt der forholdene ikke legger til rette for annet (WB et al. 2024, s. 87-89).

I en undersøkelse blant internt fordrevne i blant annet Ternopil fylke, svarer respondenter at de største behovene blant barna omfatter tilgang på skoleutstyr og internett, psykologisk støtte, integreringsbistand og tilrettelegging for russisk-språklige (United Voices in Action 2023, s. 33).

5.1.4 Tilgang til helsetjenester

Som i de øvrige vestlige fylkene, oppgir internt fordrevne i Ternopil at helse-tjenester og psykososial støtte er blant de viktigste behovene (United Voices in Action 2023, s. 31).

På landsbasis oppgir mange internt fordrevne mangelfull tilgang til helsetjenester. Dette forklares med at det enten ikke finnes tilgjengelig helsefasilitet eller spesialisthelsetjeneste på bostedet, eller at transportkostnader og avstand til behandlingssted, eventuelt kostnader for behandling, forhindrer tilgang (DRC 2023, s. 21). Sosialhjelp og bistand til å ivareta barn, eldre og uføre, er også et oppgitt behov blant respondenter i Ternopil (United Voices in Action 2023, s. 31).

5.1.5 Stønadsordninger ⁷

Dårlig økonomi er ett av de største problemene blant både ikke-fordrevne og internt fordrevne. Offentlige ytelser som pensjon og trygd er ofte utilstrekkelig, særskilt for arbeidsledige. Over halvparten av internt fordrevne melder behov for ytterligere kontantstønad, boligstønad eller sosialhjelp (IOM 2023a, s. 15). Registrerte internt fordrevne kan motta boligstøtte (direkte fra det statlige budsjettet). Personer med nedsatt funksjonsevne og barn under 18 år mottar 3000 UAH (875 NOK) månedlig, mens voksne får 2000 UAH (583 NOK) per person. Kilder påpeker at støtten ikke er tilstrekkelig til å dekke vesentlige behov (WB et al. 2024, s. 61). Man kan søke om støtte gjennom Dija (se kapittel 5.1.6) eller hos lokale myndigheter (eDopomoga u.å.).⁸

Stønad fra det internasjonale samfunn

Utover den begrensede pengestøtten ukrainske myndigheter gir til internt fordrevne (i tillegg til sedvanlige pensjonsutbetalinger, sosialstønader etc.), har det vært store overføringer fra det internasjonale samfunnet til sivilbefolkningen.

⁷ I artikkelen *Electricity, water, gas and minimum wage: how prices and payments will change in 2024* (Visit Ukraine Today 2024) oppgis blant annet dagens satser for pensjon, minstelønn, barne-trygd og ulike andre offentlige ytelser.

⁸ Se notis fra Department of Social Protection (Lviv Regional Military Administration 2024) om kategoriene som er omfattet av ordningen per mars 2024. Tilsvarende ordninger gjør seg gjeldende for Ternopil.

Mange koordineringsmekanismer er etablert, som Ukraine Cash Working Group⁹ og Multi-Donor Coordination Platform for Ukraine (les mer om ulike koordinerte tiltak i blant annet WB et al. 2024, s. 24-28; Rudnicki et al. 2023).

UNICEF, UNHCR, Verdens matvareprogram (WFP) og IOM er blant organisasjonene som, i samarbeid med ukrainske myndigheter, deltar i bistandsarbeidet. Nødhjelp og humanitær assistanse retter seg ikke kun mot internt fordrevne, men også mot andre sårbare grupper. Mye av bistanden har vært gitt i form av kontantstøtte, mat og medisiner (OCHA 2024; Rudnicki et al. 2023).

5.1.6 Digital tilgang til offentlige tjenester og stønadsordninger

Ukrainere har i løpet av de siste få årene i økende grad kunnet benytte seg av elektroniske tjenester, for å få tilgang på offentlige stønader og digitale dokumenter. Digitale løsninger omfatter blant annet Dija (se nedenfor) og pensjonsfondets digitale plattform. Disse tjenestene erstatter tidligere, mer byråkratiske søknadsprosedyrer og behov for fysisk oppmøte ved offentlige kontorer i inn- og utland (WB et al. 2024, s. 100; Landinfo 2024c, kapittel 8).

Gjennom Dija, i bruk siden 2020, kan man søke om blant annet stønad ved fødsel og adopsjon, ytelser som dekker ulike helsetilstander og funksjonsnedsettelse, ytelser til enslige foreldre og stønadsordninger for internt fordrevne. Tjenesten er beskrevet i Landinfos notat om ukrainske ID-dokumenter (2024, kapittel 8).

I *Third Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment* opplyses det at ukrainske myndigheter i løpet av 2024 vil lansere ytterligere ti sosialstøtnadsprogrammer i Dija, relatert til behov i krigstid (WB et al. 2024, s. 100).

5.2 Sårbare grupper

Enkelte grupper anses som spesielt sårbare og har de største utfordringene med tilgang til offentlige tjenester. DRC trekker frem eldre og uføre, personer med alvorlige sykdommer, lavinntektsfamilier, arbeidsledige, enslige forsørgere og familiemedlemmer av forsvunne personer, falne eller aktive soldater (DRC 2024a, s. 33-36, tabell 5).

Gruppene som anses som særskilt sårbare, både blant internt fordrevne og øvrig befolkning, er sammenfallende uavhengig av bosted. Derfor viser vi til den kortfattede redegjørelsen om sårbarhet blant eldre, uføre og barn i temanotatet av 11. april (Landinfo 2024b). Vi legger til grunn at forholdene for internt fordrevne i Ternopil ikke er vesentlig annerledes enn i nabofylket Lviv.

⁹ Ukraine Cash Working Group (CWG) ble introdusert i 2014 og fullt etablert i 2016. Arbeidsgruppen ledes av ACTED og OCHA, og fokuserer på koordinering av kontantstøtte (Multi-Purpose Cash Assistance) som del av den humanitære bistanden (OCHA 2022).

Referanser

Skriftlige kilder

- ACLED, dvs. The Armed Conflict Location & Event Data Project (2023, mars). *Quick Guide to ACLED Data*. [s.l.]: ACLED. Tilgjengelig fra <https://acleddata.com/resources/quick-guide-to-acled-data/#s10> [lastet ned 13. november 2023].
- ACLED, dvs. The Armed Conflict Location & Event Data Project (u.å.). *Ukraine Conflict Monitor*. [s.l.]: ACLED. Tilgjengelig fra <https://acleddata.com/ukraine-conflict-monitor/> [lastet ned 31. oktober 2023].
- Alerts in Ukraine (2024, 22. mars). *Air Raid Alert Map of Ukraine by region January 2023 to March 2024*. Tilgjengelig fra <https://alerts.in.ua/en> [lastet ned 22. mars 2024].
- Barros, G. (2024, 13. mai). *Putin's safe space: Defeating Russia's Kharkiv operation requires eliminating Russia's sanctuary* Washington, D.C.: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <https://understandingwar.org/sites/default/files/Putin%27s%20Safe%20Space%20PDF.pdf> [lastet ned 21. mai 2024].
- Bodenchuk, Bogdan (2023a, 4. desember). На Тернопільщині працювала система ППО [In the Ternopil region, the air defense system worked]. *Suspilne Ternopil* Tilgjengelig fra <https://suspilne.media/ternopil/631376-na-ternopilsini-pracuvala-sistema-ppo/> [lastet ned 13. juni 2024].
- Bodenchuk, Bogdan (2023b, 9. mars). На Тернопільщині через ракетну атаку пошкоджено 5 будинків [In Ternopil region, 5 houses damaged due to missile attack]. *Suspilne Ternopil*. Tilgjengelig fra <https://suspilne.media/ternopil/408588-na-ternopilsini-cerez-raketnij-obstril-poskdzeno-5-budinkiv/> [lastet ned 13. juni 2024].
- Bodenchuk, Bogdan (2023c, 14. mai). Наслідки ракетного удару по Тернополі: травмовані двоє людей – начальник Тернопільської ОВА [Consequences of the missile attack on Ternopil: two people were injured – the head of the Ternopil Regional Military Administration]. *Suspilne Ternopil*. Tilgjengelig fra <https://suspilne.media/ternopil/475477-naslidki-raketnogo-udaru-po-ternopolu-travmovani-dvoe-ludej-nacalnik-ternopilskoi-ova/> [lastet ned 13. juni 2024].
- Boyle, C. (2023, 28. oktober). Russian losses in battle for Avdiivka may be worst of 2023, says UK. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/28/russian-losses-in-battle-for-avdiivka-may-be-worst-of-2023-says-uk> [lastet ned 30. oktober 2023].
- Center for Preventive Action (2024, 20. mai). *War in Ukraine*. New York: Global Conflict Tracker. Tilgjengelig fra <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/conflict-ukraine#RecentDevelopments-2> [lastet ned 7. november 2023].
- CIA (u.å.). *The World Factbook: Ukraine*. Washington, D.C.: CIA. Tilgjengelig fra <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ukraine/> [lastet ned 3. november 2023].
- DRC (2023). *DRC Quarterly Protection Monitoring Report Ukraine - April-June 2023*. København: DRC. Tilgjengelig fra https://pro.drc.ngo/media/szklyef1/drc-qpmr_april_june_2023.pdf [lastet ned 10. april 2024].
- DRC (2024a, 12. mars). *Lvivska Oblast Multi-Sectoral Needs Assessment*. København: DRC. Tilgjengelig fra <https://reliefweb.int/report/ukraine/lvivska-oblast-multi-sectoral-needs-assessment-chervonohradskiyi-stryiskiyi-and-drohobyttskyi-raions-february-2024> [lastet ned 13. mars 2024].

- DRC (2024b, 16. april). *Ukraine Protection monitoring dashboard - Volynska*. København: DRC. Tilgjengelig fra <https://infoportal-ua.drc.ngo/dashboard/protection-monitoring> [lastet ned 16. april 2024].
- ECHO, dvs. European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. (2014). *Ukraine Base Map*. I. Brussel: ECHO. Tilgjengelig fra <https://ercportal.jrc.ec.europa.eu/Maps#/maps?pageIndex=1&pageSize=200&mt=Base%20map> [lastet ned 15. november 2023].
- eDopomoga (u.å.). *Social assistance to war victims. Information on payments, assistance and obtaining IDP status*. Kyiv: Ministry of Social Policy of Ukraine. Tilgjengelig fra <https://groshi.edopomoga.gov.ua/> [lastet ned 21. mars 2024].
- Financial Times (2024, 19. april). *Ukraine's counteroffensive against Russia in maps: latest updates*. *Financial Times*. Tilgjengelig fra <https://www.ft.com/content/4351d5b0-0888-4b47-9368-6bc4dfbccbf5> [lastet ned 29. april 2024].
- Havlik, P.; Kochnev, A. & Pindyuk, O. (2020, juni). *Economic challenges and costs of reintegrating the Donbas region in Ukraine*. Wien: The Vienna Institute for International Economic Studies Tilgjengelig fra <https://wiiw.ac.at/economic-challenges-and-costs-of-reintegrating-the-donbas-region-in-ukraine-dlp-5351.pdf> [lastet ned 6. oktober 2023].
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2023, 20. desember). *Russia Forces Ukrainians in Occupied Areas into Military*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2023/12/20/russia-forces-ukrainians-occupied-areas-military> [lastet ned 13. mars 2024].
- IOM (2020, 21. februar). *"Struggling to get through each day." New IOM IDP Survey from Ukraine*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra <https://www.iom.int/news/struggling-get-through-each-day-new-iom-idp-survey-ukraine> [lastet ned 21. mars 2024].
- IOM (2023a, mars). *Mapping the Situation and Needs of Displaced People in Zakarpatska Oblast*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra https://dtm.iom.int/sites/g/files/tmzbd1461/files/reports/ZOMA%20Final%20Report%20-%20ENG_new.pdf [lastet ned 19. april 2024].
- IOM (2023b, oktober). *Oblast Profiles*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra https://dtm.iom.int/sites/g/files/tmzbd1461/files/reports/Oblast_profiles_Nov23_one_file_2023_1211-merged_final%20%281%29.pdf [lastet ned 13. mars 2024].
- IOM (2023c, november). *Overall Findings Collective Centre Profiling. Assessed Collective Centres in Ternopil*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd1861/files/documents/2024-01/collective-centre-profiling--ternopil--2023_eng.pdf [lastet ned 6. juni 2024].
- IOM (2024a). *Ukraine — Area Baseline Assessment (Raion Level) — Round 34 (March 2024)*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-area-baseline-assessment-raion-level-round-34-march-2024> [lastet ned 6. mai 2024].
- IOM (2024b). *Ukraine — Internal Displacement Report — General Population Survey Round 15 (November – December 2023)*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-internal-displacement-report-general-population-survey-round-15-november-december> [lastet ned 12. mars 2024].
- IOM (2024c, april). *Ukraine — Internal Displacement Report — General Population Survey Round 16 (April 2024)*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra <https://dtm.iom.int/reports/ukraine->

- [internal-displacement-report-general-population-survey-round-16-april-2024](#) [lastet ned 11. juni 2024].
- IOM, dvs. International Organization for Migration (2022). *Ukraine Internal Displacement Report. General Population Survey. Round 8*. Geneve: IOM. Tilgjengelig fra https://dtm.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/IOM_Gen%20Pop%20Report_R8_EN_G_updated%20logo%20%281%29.pdf [lastet ned 4. april 2024].
- ISW, dvs. Institute for the Study of War (u.å.). *Interactive Map: Russia's Invasion of Ukraine*. Washington, D.C.: ISW. Tilgjengelig fra <https://storymaps.arcgis.com/stories/36a7f6a6f5a9448496de641cf64bd375> [lastet ned 19. mars 2024].
- Kofman, M. & Danforth, N. (2024, 5. januar). *Ukraine prepares for 2024* [podcast]. Tilgjengelig fra <https://warontherocks.com/2024/01/ukraine-prepares-for-2024/> [lastet ned 13. mars 2024].
- Kyiv Post (2024, 14. mai). WSJ: Ukraine's Missile Interception Rate Falls to 30% Amid Surge in Russian Attacks. *Kyiv Post*. Tilgjengelig fra <https://www.kyivpost.com/post/32592> [lastet ned 21. mai 2024].
- Landinfo (2020a, 16. april). *Landinfo temanotat Ukraina: Internflyktninger*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/04/Ukraina-temanotat-Internflyktninger-16042020.pdf> [lastet ned 21. mars 2024].
- Landinfo (2020b, 5. oktober). *Sikkerhetssituasjonen i separatistkontrollerte områder av Donetsk og Luhansk*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/10/Ukraina-temanotat-Sikkerhetssituasjonen-i-Donetsk-og-Luhansk-05102020.pdf> [lastet ned 6. november 2023].
- Landinfo (2024a, 29. mai). *Landinfo temanotat Ukraina: Sikkerhetssituasjonen og humanitære forhold i Ivano-Frankivsk fylke*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2024/05/Ukraina-temanotat-Sikkerhetssituasjonen-i-Ivano-Frankivsk-fylke-29052024.pdf> [lastet ned 29. mai 2024].
- Landinfo (2024b, 11. april). *Landinfo temanotat Ukraina: Sikkerhetssituasjonen og humanitære forhold i Lviv fylke*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2024/04/Ukraina-temanotat-Sikkerhetssituasjonen-og-humanitaere-forhold-i-Lviv-fylke-11042024.pdf> [lastet ned 16. april 2024].
- Landinfo (2024c, 25. januar). *Landinfo temanotat Ukraina: Sivilattester, identitets- og reisedokumenter*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2024/01/Temanotat-Ukraina-Sivilattester-pass-og-ID-dokumenter-25012023.pdf> [lastet ned 13. mars 2024].
- Lviv Regional Military Administration (2024, 3. februar). *Payments for IDPs after March 1: who will be extended, and for whom the conditions will be revised*. Lviv: Lviv Regional Military Administration. Tilgjengelig fra <https://loda.gov.ua/news/91326#:~:text=%D0%A3%20%D1%81%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96%202024%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83%20%D0%A3%D1%80%D1%8F%D0%B4,1%20%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%BD%D1%8F%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%20%D0%B4%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F> [lastet ned 19. mars 2024].
- Minfin (2022, 21. mars). *Населення України [Population of Ukraine]*. Kyiv: Minfin. Tilgjengelig fra <https://index.minfin.com.ua/ua/reference/people/> [lastet ned 14. mai 2024].

- Morgun, Iryna (2023a, 10. mars). На Тернопільщині підраховують збитки, завдані обстрілом [In the Ternopil region, the damage caused by shelling is being calculated]. *Suspilne Ternopil*. Tilgjengelig fra <https://suspilne.media/ternopil/409974-na-ternopilsini-pidrahovuut-zbitki-zavdani-obstrilom/> [lastet ned 13. juni 2024].
- Morgun, Iryna (2023b, 29. desember). На Тернопільщині працювала ППО. *Suspilne Ternopil*. Tilgjengelig fra <https://suspilne.media/ternopil/649894-na-ternopilsini-pracue-ppo/> [lastet ned 13. juni 2024].
- Morgun, Iryna (2023c, 14. mai). У Тернополі знову пролунали вибухи [Explosions rang out again in Ternopil]. *Suspilne Ternopil*. Tilgjengelig fra <https://suspilne.media/ternopil/475492-u-ternopoli-znovu-prolunali-vibuhi/> [lastet ned 13. juni 2024].
- Novikov, Illia (2024, 20. juni). Russia hammers Ukraine's power grid again and Kyiv's drones target more enemy oil depots. *AP News*. Tilgjengelig fra <https://apnews.com/article/russia-ukraine-war-attacks-power-grid-oil-f117d1493f690d2192c9f6c60cbcf32d> [lastet ned 21. juni 2024].
- NV, dvs. The New Voice of Ukraine (2024, 22. mars). Russians target western Ukrainian Ternopil Oblast, causing damage to one home. *NV*. Tilgjengelig fra <https://english.nv.ua/nation/russia-mass-missile-attack-damages-house-in-ternopil-oblast-ukraine-50403469.html> [lastet ned 14. juni 2024].
- O'Hanlon, M.E.; Stelzenmüller, C. & Wessel, D. (2024, 2. januar). *Ukraine Index: Tracking developments in the Ukraine war*. Washington, D.C.: Brookings. Tilgjengelig fra <https://www.brookings.edu/articles/ukraine-index-tracking-developments-in-the-ukraine-war/> [lastet ned 13. mars 2024].
- OCHA (2022, 25. mars). *Ukraine Cash Working Group Factsheet (as of 25 March 2022)*. New York: OCHA. Tilgjengelig fra <https://www.unocha.org/publications/report/ukraine/ukraine-cash-working-group-factsheet-25-march-2022-enuk> [lastet ned 21. mars 2024].
- OCHA (2024, 22. februar). *Ukraine: Establishing the Workflow for Multi-purpose Cash Assistance Payments*. New York: OCHA. Tilgjengelig fra <https://www.unocha.org/publications/report/ukraine/ukraine-establishing-workflow-multi-purpose-cash-assistance-payments-enuk> [lastet ned 21. mars 2024].
- OHCHR, dvs. Office of the High Commissioner for Human Rights (2024a, 22. februar). *Two year update. Protection of civilians: Impact of hostilities on civilians since 24 February 2022*. Geneve: OHCHR. Tilgjengelig fra https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-02/22%20Feb%202024%20Protection%20of%20Civilians_impact%20of%20hostilities%20on%20civilians%20since%2024%20Feb%202022_HRMMU%20report_ENG.pdf [lastet ned 27. mars 2024].
- OHCHR, dvs. Office of the High Commissioner for Human Rights (2024b, 7. juni). *Ukraine: protection of civilians in armed conflict. May 2024 update*. Geneve: OHCHR. Tilgjengelig fra https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-06/Ukraine%20-%20protection%20of%20civilians%20in%20armed%20conflict%20%28May%202024%29_E-NG.pdf [lastet ned 13. juni 2024].
- Opora (2023, 12. mai). Political map of Ternopil region. *Opora*. Tilgjengelig fra <https://oporaua.org/viyna/politichna-karta-ternopils-koyi-oblasti-24706> [lastet ned 13. juni 2024].
- Petrenko, Roman (2023, 14. mai). Ternopil Oblast attacked twice overnight, cruise missiles hits reported – Oblast Military Administration. *Ukrainska Pravda*. Tilgjengelig fra <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/05/14/7402108/> [lastet ned 14. mai 2024].

- Ponomarenko, I. (2022, 21. april). EXPLAINER: What to expect from the Battle of Donbas, Russia's new offensive. *Kyiv Independent*. Tilgjengelig fra <https://kyivindependent.com/explainer-what-to-expect-from-the-battle-of-donbas-russias-new-offensive/> [lastet ned 7. november 2023].
- PopulationU (u.å.). *Ukraine population*. PopulationU. Tilgjengelig fra <https://www.populationu.com/ukraine-population> [lastet ned 3. november 2023].
- Rating Group (2023, 28. september). *The twenty-fourth nationwide survey "Ukraine in times of war" Public sentiment and economic situation of the population (September 5-7, 2023)*. Kyiv: Rating Group. Tilgjengelig fra https://ratinggroup.ua/en/research/ukraine/dvadcyat_chetverte_zagalnonac_onalne_opituvanny_ukra_na_v_umovah_v_yni_nastro_ta_ekonom_chne_stanovi.html [lastet ned 13. mars 2024].
- RBC-Ukraine (2024, 12. mars). Russians attack Ternopil region with drones: Infrastructure hit by fire. *RBC-Ukraine*. Tilgjengelig fra <https://newsukraine.rbc.ua/news/russians-attack-ternopil-region-with-drones-1710233366.html> [lastet ned 14. juni 2024].
- Rudnicki, Chloe; Schuppert, Ioanna A.; Yaremenko, Vlada & Yuan, Grace (2023, mars). *Multipurpose Cash Assistance in Ukraine. How do DEC Member Agencies operate the sustainability and shock responsiveness of multipurpose cash assistance in Ukraine?* London: London School of Economics and Political Science. Tilgjengelig fra https://www.calpnetwork.org/wp-content/uploads/ninja-forms/2/Reduced-LSE-DEC-Final-Report_UkraineMPCA_May2023.pdf [lastet ned 21. mars 2024].
- Stabilization Support Services (2023, 22. februar). The newly created Ternopil IDP Council has commenced operations. *Stabilization Support Services*. Tilgjengelig fra <https://sss-ua.org/en/news/the-newly-created-ternopil-idp-council-has-commenced-operations/> [lastet ned 6. juni 2024].
- Statista (2024, februar). *Socioeconomic Indicators - Ukraine*. Statista. Tilgjengelig fra <https://www.statista.com/outlook/co/socioeconomic-indicators/ukraine>.
- T4P (2024a, mai). *T4P's database of war crimes: Statistical information - Ivano-Frankivsk region*. Kyiv: T4P. Tilgjengelig fra <https://t4pua.org/en/stat/3003> [Elektronisk abonnementsstjeneste].
- T4P (2024b, juni). *T4P's database of war crimes: Statistical information - Ternopil region*. Kyiv: T4P. Tilgjengelig fra <https://t4pua.org/en/stat/3011> [Elektronisk abonnementsstjeneste, lastet ned 21. juni].
- T4P (2024c, juni). *T4P's database of war crimes: Statistical information - Kharkiv region*. Kyiv: T4P. Tilgjengelig fra <https://t4pua.org/en/stat/2993> [Elektronisk abonnementsstjeneste, lastet ned 21. juni 2024].
- T4P (2024d, juni). *T4P's database of war crimes: Statistical information - Lviv region*. Kyiv: T4P. Tilgjengelig fra <https://t4pua.org/en/stat/3005> [Elektronisk abonnementsstjeneste, lastet ned 21. juni 2024].
- Telegram (2024, 25. april). 3 перших днів повномасштабної війни росії проти України в області надано прихисток понад 150 тисячам внутрішньо переміщених осіб. [Since the first days of Russia's full-scale war against Ukraine, more than 150,000 internally displaced persons have been sheltered in the region.]. *Telegram*. Tilgjengelig fra https://t.me/ternopilaskaODA/6920?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAAR0ME8ubq22drYmoQwNY44hMyugqcuPHOfPmG6y9LD8dRW0LIErD_VqluSE_aem_Aamr90q2egPIiUNcXEXqRbodZwPXlq-a44UIAKcFcsP4sR5QOPRprFbOcSmEf082EzVwMiMaH5xZfileBnlK3dZW [lastet ned 6. juni 2024].

Translators without borders (u.å.). *Language map of Ukraine*. Idaho: Translators without borders. Tilgjengelig fra <https://translatorswithoutborders.org/languages-of-ukraine-interactive-en> [lastet ned 18. april 2024].

Udlændingestyrelsen (2022, desember). *Russia: An update on military service since July 2022*. København: Udlændingestyrelsen. Tilgjengelig fra https://us.dk/media/10558/update-on-military-service-in-russia_tilgaengelig.pdf [lastet ned 20. juni 2023].

Ukrinform (2023, 27. juli). Viktor Mykyta, Head of Zakarpattia Oblast Military Administration. *Ukrinform*. Tilgjengelig fra <https://www.ukrinform.net/rubric-ato/3741145-viktor-mykyta-head-of-zakarpattia-oblast-military-administration.html> [lastet ned 26. april 2024].

UNHCR (2023, 28. mars). UNHCR, the UN Refugee Agency and the Ternopil State Regional Administration solidify ongoing collaboration in support of people impacted by the war to recover and rebuild their homes and lives. *UNHCR*. Tilgjengelig fra <https://www.unhcr.org/ua/en/55513-mou-with-ternopil.html> [lastet ned 11. juni 2024].

United Voices in Action (2023, 7. februar). *Attitudes, Challenges, and Opportunities for IDP Integration in Selected Host Communities*. United Voices in Action. Tilgjengelig fra https://www.irex.org/sites/default/files/IREX_Presentation_0702_Attitudes%2C%20Challenge%2C%20and%20Opportunities%20for%20IDP%20Integration%20in%20Selected%20Host%20Communities.pdf [lastet ned 10. juni 2024].

United Voices in Action (u.å.-a). Can IDPs Effect Change in Communities and Access Local Benefits? Large-Scale Study Presented in Ternopil. *United Voices in Action*. Tilgjengelig fra <https://yednanniazaradyii.org.ua/en/publications/can-idps-effect-change-in-communities-and-access-local-benefits-large-scale-study-presented-in-ternopil/> [lastet ned 10. juni 2024].

United Voices in Action (u.å.-b). Rebuilding Lives: The Supportive Role of the Ternopilska Oblast for Internally Displaced Persons. *United Voices in Action*. Tilgjengelig fra <https://yednanniazaradyii.org.ua/en/publications/rebuilding-lives-the-supportive-role-of-the-ternopilska-oblast-for-internally-displaced-persons/> [lastet ned 10. juni 2024].

UNN (2024, 11. april). Defense Forces neutralized several enemy targets in Ternopil region during Russian night attack, debris fell in the region - RMA. *UNN*. Tilgjengelig fra <https://unn.ua/en/news/defense-forces-practiced-in-ternopil-region-during-night-attack-of-russian-federation-debris-fell-in-the-region-rma> [lastet ned 14. juni 2024].

Visit Ukraine Today (2024, 9. januar). Electricity, water, gas and minimum wage: how prices and payments will change in 2024. *Visit Ukraine Today*. Tilgjengelig fra https://visitukraine.today/blog/3187/electricity-water-gas-and-minimum-wage-how-prices-and-payments-will-change-in-2024#google_vignette [lastet ned 3. april 2024].

WB, dvs. World Bank; GOU, dvs. Government of Ukraine; EU & UN (2024, februar). *Third Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment. February 2022 – December 2023*. Washington, DC: World Bank. Tilgjengelig fra <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-02/UA%20ORDNA3%20report%20EN.pdf> [lastet ned 13. mars 2024].